

<https://doi.org/10.26565/2786-4995-2026-3-09>

УДК 338.48:330.322:502.131.1:336.7

Худавердієва Вікторія
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри туризму
Державний біотехнологічний університет
вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002, Україна
e-mail: viki75807@gmail.com
ORCID ID: [0000-0002-0100-5079](https://orcid.org/0000-0002-0100-5079)

ESG-фінансування як інструмент забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму: сучасні тенденції та перспективи

Анотація. Сучасний розвиток міжнародного туризму відбувається в умовах посилення глобальних екологічних, соціальних та економічних викликів, що зумовлює необхідність впровадження нових підходів до фінансування туристичної діяльності. Одним із найбільш перспективних інструментів забезпечення сталого розвитку галузі є ESG-фінансування, яке передбачає врахування екологічних (Environmental), соціальних (Social) та управлінських (Governance) критеріїв під час прийняття інвестиційних рішень. Використання ESG-підходів сприяє підвищенню конкурентоспроможності туристичних підприємств, залученню відповідальних інвестицій та досягненню Цілей сталого розвитку ООН.

Постановка проблеми. Незважаючи на активне поширення концепції ESG у світовій економіці, питання її практичного застосування у сфері міжнародного туризму залишаються недостатньо дослідженими. Особливої актуальності набуває визначення ролі ESG-фінансування як механізму забезпечення екологічної стійкості, соціальної відповідальності та довгострокової економічної ефективності туристичної індустрії.

Нерозв'язані аспекти. Потребують подальшого дослідження особливості інтеграції ESG-принципів у фінансову діяльність туристичних підприємств, оцінювання ефективності використання зелених фінансових інструментів, а також адаптація міжнародних стандартів ESG до умов функціонування туристичної галузі різних країн.

Мета статті. Метою статті є дослідження сучасних тенденцій розвитку ESG-фінансування у міжнародному туризмі, аналіз міжнародної нормативної бази та наукових підходів до використання ESG-інструментів, а також визначення перспектив їх застосування для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери.

Основний матеріал. Досліджено основні фінансові інструменти, зокрема зелені облігації, сталі кредити, ESG-інвестиції та механізми нефінансової звітності. Визначено основні тенденції розвитку ESG-фінансування, його вплив на екологізацію туристичної інфраструктури, підвищення інвестиційної привабливості підприємств і реалізацію міжнародних стандартів сталого розвитку.

Висновки. Результати дослідження підтверджують, що ESG-фінансування є одним із ключових інструментів забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму, сприяє підвищенню екологічної відповідальності, соціальної ефективності та прозорості корпоративного управління туристичних підприємств. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів під час розроблення стратегій сталого розвитку туристичних підприємств, удосконалення державної політики у сфері туризму та формування механізмів залучення ESG-інвестицій.

Ключові слова: міжнародний туризм; фінансові інструменти; ESG-інвестиції; екологічна відповідальність; сталий розвиток; інвестиційні рішення.

Формули: –; рис.: 2; табл.: 4; бібл.: 33.

Для цитування: Худавердієва Вікторія. Поведінкові фінанси та механізми стимулювання витрат у сучасних відеоіграх. Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку. №3(22)2026. С. 135-156. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2026-3-09>

Вступ (Introduction). Сучасний міжнародний туризм є однією з провідних галузей світової економіки, яка забезпечує економічне зростання, створення робочих місць, розвиток інновацій та міжнародного співробітництва. Водночас останні роки характеризуються істотним посиленням глобальних економічних і геополітичних викликів, які суттєво впливають на функціонування туристичної індустрії. Наслідки пандемії COVID-19, інфляційні процеси, порушення глобальних логістичних ланцюгів, воєнні конфлікти та зростання безпекових ризиків зумовили трансформацію міжнародних туристичних потоків, зміну моделей поведінки туристів і перегляд стратегій розвитку туристичних підприємств. За даними **UN Tourism**, у 2024 році кількість міжнародних туристичних прибуттів практично відновилася до допандемічного рівня, однак подальший розвиток галузі дедалі більше залежить від її здатності адаптуватися до сучасних ризиків та забезпечити довгострокову стійкість [1].

В умовах посилення кліматичних змін, екологічних загроз та підвищення вимог до корпоративної відповідальності особливого значення набуває концепція **Environmental, Social and Governance (ESG)**, яка сьогодні розглядається як один із ключових механізмів забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму. Інтеграція ESG-принципів із **Цілями сталого розвитку ООН (Sustainable Development Goals, SDGs)** та пріоритетами **European Green Deal** формує нову модель функціонування туристичної галузі, що базується на поєднанні економічної ефективності, екологічної відповідальності, соціальної інклюзивності та прозорого корпоративного управління. Водночас реалізація зазначених підходів потребує використання сучасних фінансових механізмів, які забезпечують залучення інвестицій у цифровізацію, декарбонізацію, розвиток циркулярної економіки та підвищення конкурентоспроможності туристичних DESTINACIЙ. Особливу роль у цьому процесі відіграє система **ESG-фінансування**, яка поєднує державні, міжнародні та приватні джерела капіталу. Використання програм **InvestEU**, **Horizon Europe**, **LIFE Programme**, інструментів **Green Bonds**, **Sustainability-Linked Loans**, кредитів **European Investment Bank (EIB)** та інших фінансових механізмів створює передумови для реалізації проєктів сталого туризму відповідно до сучасної політики Європейського Союзу та міжнародних стандартів сталого фінансування.

Актуальність дослідження визначається необхідністю наукового обґрунтування ролі ESG-фінансування як інструменту забезпечення стійкого розвитку міжнародного туризму в умовах глобальних економічних і геополітичних викликів, а також потребою узагальнення сучасного європейського досвіду фінансової підтримки екологічної та цифрової трансформації туристичної галузі.

Літературний огляд (Literaturereview). Аналіз сучасних публікацій свідчить, що ESG-фінансування стає одним із ключових інструментів забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму. Стаття Chen S., Paramaiah C., Kumar P., Khan S., Naomu Q. «Toward Sustainable Tourism: Insights from Green Financing and Renewable Energy» (2025) присвячена дослідженню впливу зеленого фінансування на розвиток сталого туризму в Китаї. Автори використовують панельні дані за 2005–2023 роки та сучасні економетричні методи (System GMM, AMG) [2]. Основні результати: зелене фінансування позитивно впливає на розвиток туристичної індустрії; інвестиції у відновлювану енергетику підвищують конкурентоспроможність туристичних DESTINACIЙ; технологічні інновації посилюють ефективність ESG-інвестицій; екологічні фінансові інструменти сприяють скороченню викидів CO₂. Практичне значення дослідження полягає у підтвердженні того, що ESG-фінансування може виступати одним із ключових інструментів реалізації Цілей сталого розвитку у туристичній сфері.

Науковці Zeng H., Chau K. Y., Waqas M. Does у статті «Green Finance and Renewable Energy Promote Tourism for Sustainable Development: Empirical Evidence from China» (2023) [3] оцінюють взаємозв'язок між зеленим фінансуванням, використанням відновлюваних

джерел енергії та розвитком туристичної галузі. Автори доводять, що: збільшення обсягів зеленого фінансування стимулює розвиток міжнародного туризму; ESG-інвестиції сприяють екологічній модернізації туристичної інфраструктури; зниження рівня забруднення навколишнього середовища позитивно впливає на туристичний попит; зелені фінансові механізми мають довгостроковий позитивний економічний ефект.

Автори статті «Assessing the Impact of Green Finance on Sustainable Tourism Development in China» (2024) Fu M., Huang S., Ahmed S. [4] аналізують вплив інструментів зеленого фінансування на туристичну галузь через призму ESG. Основні висновки: зелені кредити стимулюють модернізацію туристичної інфраструктури; ESG-підходи забезпечують ефективніше використання природних ресурсів; фінансування екологічних проєктів позитивно впливає на конкурентоспроможність туристичних регіонів; державна підтримка зелених фінансових програм значно прискорює розвиток сталого туризму. Практична цінність роботи полягає у формуванні рекомендацій щодо використання державної політики для стимулювання ESG-фінансування туристичного сектору.

Наукова праця «A Bibliometric Analysis of the Hospitality and Tourism Environmental, Social, and Governance (ESG) Literature» представляє бібліометричний аналіз понад 700 наукових публікацій, присвячених ESG у туризмі та готельному бізнесі. Автори Legendre T. S., Ding A., Back K.-J. встановили такі тенденції: кількість досліджень ESG у туризмі стрімко зростає після 2020 року; найбільшу увагу приділено екологічній складовій ESG; соціальні та управлінські аспекти досліджені недостатньо; формується новий міждисциплінарний напрямок досліджень ESG-туризму [5]. Стаття є важливим джерелом для визначення сучасних наукових трендів у сфері ESG та міжнародного туризму.

У роботі Sreenu N. «The Influence of Green Financing on Renewable Energy Progress in India's Tourism Sector» досліджується роль зеленого фінансування у розвитку відновлюваної енергетики туристичного сектору Індії [6]. Основними результатами якої є наступні ствердження: зелені облігації стимулюють довгострокові екологічні інвестиції; ESG-фінансування сприяє переходу туристичних підприємств до енергоефективних технологій; автор наголошує на необхідності розвитку екологічного регулювання та прозорої фінансової звітності.

Стрімке поширення концепції **Environmental, Social and Governance (ESG)** у світовій економіці обумовило необхідність створення єдиної міжнародної нормативної бази, яка б забезпечувала прозорість, порівнюваність та достовірність інформації про сталий розвиток підприємств. У сучасних умовах міжнародні стандарти ESG стали не лише інструментом нефінансової звітності, але й важливим чинником формування інвестиційної привабливості, управління ризиками та доступу до міжнародного фінансування. Особливо активно цей процес відбувається в Європейському Союзі, де формується комплексна система **EU Sustainable Finance Framework**, спрямована на реалізацію цілей **European Green Deal** та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року [7].

Аналіз міжнародних офіційних документів свідчить, що сучасна система ESG-фінансування формується на основі комплексної взаємодії глобальних ініціатив ООН, політики Європейського Союзу, рекомендацій OECD та спеціалізованих документів UN Tourism. Порядок денний ООН до 2030 року визначає стратегічні цілі сталого розвитку, тоді як Таксономія ЄС, Директива CSRD та ESG Framework for Tourism Businesses створюють практичні механізми залучення сталого фінансування й уніфікації нефінансової звітності. Сукупність цих документів формує міжнародну нормативну основу для розвитку конкурентоспроможного, екологічно відповідального та інвестиційно привабливого міжнародного туризму. «Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development» (2015) Організації Об'єднаних Націй (ООН) [8] – порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року є базовим міжнародним документом, який визначає глобальні цілі розвитку людства. Документ містить 17 Цілей сталого розвитку (SDGs), серед яких

особливе значення для туристичної сфери мають Ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання», Ціль 12 «Відповідальне споживання та виробництво» та Ціль 13 «Боротьба зі зміною клімату». Саме цей документ заклав концептуальні засади інтеграції екологічних, соціальних та управлінських принципів у державну політику, інвестиційну діяльність і розвиток туристичної галузі. Положення Порядку денного стали основою для формування сучасних міжнародних стандартів ESG та розвитку зеленого фінансування.

ESG Framework for Tourism Businesses – є першим міжнародним рамковим підходом, спеціально розробленим для туристичних підприємств щодо впровадження ESG-принципів [9]. Основними положеннями документа є: гармонізація ESG-звітності туристичних підприємств; формування єдиної системи оцінювання ESG-показників; забезпечення прозорості інформації для інвесторів; зменшення ризиків «greenwashing»; підвищення інвестиційної привабливості туристичного бізнесу. Особлива увага приділяється узгодженню вимог із міжнародними стандартами IFRS, GRI, SASB, TCFD, TNFD та європейським законодавством. Документ визначає ESG-звітність як необхідну умову залучення міжнародного фінансування туристичними компаніями.

Важливу роль у сучасній архітектурі сталого фінансування відіграє EU Taxonomy for Sustainable Activities – європейська таксономія сталих видів економічної діяльності. Її основною функцією є формування єдиної класифікації економічної діяльності, яка може вважатися екологічно сталою. Документ має важливе значення для розвитку міжнародного туризму, оскільки: визначає критерії «зелених» інвестицій; створює єдині вимоги для фінансових установ; забезпечує прозорість ESG-фінансування; сприяє залученню приватного капіталу до туристичних проєктів; мінімізує ризики недобросовісного позиціонування екологічності проєктів. Використання EU Taxonomy забезпечує єдині критерії для банків, інвесторів та міжнародних фінансових організацій під час оцінювання екологічної сталості інвестиційних проєктів [10].

Одним із ключових документів сучасної європейської системи сталого фінансування є Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) – директива ЄС щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку, яка запроваджує нові обов'язкові вимоги щодо розкриття інформації про сталий розвиток для великих компаній, у тому числі туристичних підприємств [7]. Документ передбачає: стандартизовану ESG-звітність; обов'язкове розкриття екологічних ризиків; оцінювання соціального впливу діяльності; висвітлення систем корпоративного управління; підвищення прозорості для інвесторів. Запровадження CSRD значно посилює роль ESG-фінансування, оскільки доступ до інвестицій дедалі більше залежить від якості нефінансової звітності.

Ще одним фундаментальним елементом системи сталого фінансування Європейського Союзу є Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Цей регламент встановлює обов'язкові вимоги до фінансових установ щодо розкриття інформації про інтеграцію ESG-факторів у процес прийняття інвестиційних рішень та управління ризиками. Основним завданням SFDR є підвищення прозорості фінансового ринку, запобігання практикам greenwashing («зеленого камуфляжу») та забезпечення інвесторів достовірною інформацією про сталість фінансових продуктів. У результаті фінансові установи повинні класифікувати свої продукти відповідно до рівня інтеграції принципів сталого розвитку та регулярно розкривати інформацію щодо їхнього впливу на ESG-показники [11].

Документ «White Paper: Technical Application of Business Standards for Sustainable Tourism (UNECE)» присвячений формуванню міжнародних стандартів ведення сталого туристичного бізнесу [12]. Основними напрямками є: стандартизація екологічних показників; інтеграція Цілей сталого розвитку ООН; цифровізація систем оцінювання сталості; гармонізація міжнародних стандартів GSTC, ISO 21401 та інших. Документ наголошує, що міжнародні стандарти є основою для ефективного залучення ESG-інвестицій та розвитку міжнародної туристичної індустрії.

Документ «G20 Rome Guidelines for the Future of Tourism» OECD (2021) визначає стратегічні напрями розвитку світового туризму після пандемії COVID-19 [13]. Серед основних положень: стимулювання зелених інвестицій; розвиток сталої туристичної інфраструктури; підтримка цифрової трансформації; забезпечення інклюзивного розвитку; формування стійких бізнес-моделей. Рекомендації G20 підкреслюють необхідність інтеграції ESG-принципів у політику фінансування туристичної галузі та залучення інвестицій у низьковуглецеві й ресурсоефективні туристичні проекти.

Поряд із європейськими нормативними документами важливе місце займають міжнародні стандарти **International Sustainability Standards Board (ISSB)**, створеного при **IFRS Foundation** [14]. У 2023 році ISSB оприлюднила стандарти **IFRS S1 «General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information»** [15] та **IFRS S2 «Climate-related Disclosures»**, які формують глобальну базову систему розкриття інформації про сталий розвиток. Вони дедалі активніше використовуються різними країнами як міжнародний орієнтир та забезпечують взаємну сумісність із європейськими ESRS. Для туристичної галузі міжнародні стандарти ESG мають стратегічне значення. Вони забезпечують прозорість діяльності туристичних підприємств, підвищують довіру інвесторів, полегшують доступ до банківського кредитування, зелених облігацій (**Green Bonds**), сталих кредитів (**Sustainability-linked Loans, SLL**) та міжнародних грантових програм. Відповідність вимогам CSRD, ESRS, SFDR, GRI та ISSB стає важливим чинником конкурентоспроможності туристичних компаній на світовому ринку, особливо в умовах активного розвитку сталого туризму та посилення вимог інвесторів до прозорості ESG-показників.

Таким чином, сучасна міжнародна система ESG-стандартів формує єдиний підхід до оцінювання сталості підприємств, забезпечує прозорість фінансової інформації, сприяє розвитку відповідального інвестування та створює необхідні передумови для фінансування сталого розвитку міжнародного туризму. Найбільшого розвитку ця система набула в Європейському Союзі, де інтеграція CSRD, ESRS, SFDR та EU Taxonomy фактично сформувала нову модель функціонування фінансових ринків, орієнтовану на досягнення кліматичної нейтральності, сталого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності європейської економіки.

Мета, завдання та методи дослідження (Purpose, objectives and research methods).

Метою дослідження є розвиток теоретико-методичних засад та обґрунтування практичних аспектів використання ESG-фінансування як інструменту забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму в умовах глобальних економічних і геополітичних викликів, а також визначення сучасних тенденцій, міжнародних стандартів і фінансових механізмів, що сприяють підвищенню стійкості та конкурентоспроможності туристичної галузі.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, концепції сталого розвитку, сучасні підходи до ESG-фінансування, міжнародні нормативні документи Європейського Союзу та Організації Об'єднаних Націй, а також праці вітчизняних і зарубіжних учених у сфері сталого фінансування та міжнародного туризму. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Метод системного аналізу застосовано для дослідження взаємозв'язку між ESG-фінансуванням, Цілями сталого розвитку ООН (SDGs), European Green Deal та сталим розвитком міжнародного туризму. Методи аналізу і синтезу використано для узагальнення теоретичних положень щодо економічної сутності ESG-фінансування та міжнародних стандартів сталого фінансування. Порівняльний метод дав змогу здійснити оцінювання сучасних міжнародних фінансових інструментів підтримки сталого туризму, зокрема програм InvestEU, Horizon Europe, LIFE Programme, механізмів Green Bonds, Sustainability-Linked Loans та інших. Статистичний метод використано для аналізу офіційних даних Європейської Комісії, European Investment Bank (EIB), UN Tourism,

OECD та інших міжнародних організацій щодо обсягів фінансування програм сталого розвитку, тенденцій розвитку міжнародного туризму та інвестиційної активності. Графічний метод застосовано для побудови схем і моделей, що відображають взаємозв'язок ESG, SDGs, European Green Deal та фінансових механізмів розвитку міжнародного туризму. Метод узагальнення використано для формулювання висновків і практичних рекомендацій щодо впровадження ESG-фінансування як інструменту забезпечення стійкого розвитку міжнародного туризму в умовах сучасних глобальних викликів.

Результати (Research results). У сучасних умовах міжнародний туризм дедалі більше розглядається не лише як один із найбільш динамічних секторів світової економіки, а й як важливий інструмент реалізації концепції сталого розвитку. Зростання антропогенного навантаження на природні ресурси, посилення кліматичних змін, геополітична нестабільність та підвищення вимог інвесторів і споживачів до екологічної відповідальності бізнесу обумовили інтеграцію принципів **Environmental, Social and Governance (ESG)** у систему управління туристичними підприємствами. Сьогодні ESG є не лише критерієм оцінювання діяльності компаній, а й стратегічним чинником формування конкурентних переваг, підвищення інвестиційної привабливості та забезпечення довгострокової стійкості туристичної галузі. Європейська Комісія визначає зелений і цифровий перехід туризму одним із пріоритетів розвитку туристичної екосистеми Європейського Союзу [16].

За оцінками **OECD**, туристична галузь відновилася після пандемії COVID-19, однак подальший розвиток значною мірою залежить від здатності країн забезпечити екологічну, соціальну та економічну стійкість туристичних дестинацій. У зв'язку з цим політика більшості країн-членів **Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)** орієнтована на розвиток сталого туризму, цифровізацію туристичних послуг, декарбонізацію транспортної інфраструктури та впровадження ESG-принципів у діяльність туристичних підприємств [17]. Важливість ESG для туристичної галузі пояснюється її високою залежністю від стану природного середовища, соціальної стабільності та ефективності управління туристичними територіями. На відміну від багатьох інших секторів економіки, конкурентоспроможність туристичних дестинацій безпосередньо визначається якістю природних ресурсів, екологічним станом територій, рівнем безпеки, розвитком місцевих громад та прозорістю інституційного середовища. Саме тому інтеграція ESG-критеріїв дозволяє забезпечити збалансований розвиток туристичних територій та підвищити їхню стійкість до економічних і геополітичних викликів.

Екологічний компонент ESG (**Environmental**) у туризмі насамперед спрямований на мінімізацію негативного впливу туристичної діяльності на навколишнє середовище. Це включає впровадження енергоефективних технологій у готельному бізнесі, використання відновлюваних джерел енергії (**Renewable Energy Sources, RES**), скорочення споживання води, управління відходами, розвиток циркулярної економіки (**Circular Economy**), декарбонізацію транспортної інфраструктури та зменшення вуглецевого сліду туристичних подорожей. За оцінками Європейської Комісії, туристичний сектор забезпечує близько **10 % світового ВВП** та генерує приблизно **8 % глобальних викидів парникових газів**, що зумовлює необхідність прискорення екологічної модернізації туристичного бізнесу [18]. Одним із найбільш ефективних інструментів екологічної трансформації туристичних підприємств у Європейському Союзі є **Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)** – добровільна система екологічного менеджменту та аудиту. EMAS сприяє підвищенню ресурсоефективності підприємств, скороченню енергоспоживання, оптимізації використання природних ресурсів та підвищенню прозорості екологічної звітності. Використання EMAS у готельному бізнесі та сфері гостинності дозволяє не лише зменшити негативний вплив на довкілля, а й підвищити довіру туристів та інвесторів до туристичних підприємств.

Соціальний компонент ESG (**Social**) передбачає забезпечення гідних умов праці, розвиток людського капіталу, підтримку місцевих громад, дотримання принципів

інклюзивності та гендерної рівності, збереження культурної спадщини та забезпечення високого рівня безпеки туристів. Туристична галузь є одним із найбільших роботодавців у світі, тому дотримання соціальних стандартів безпосередньо впливає на якість туристичних послуг, продуктивність праці та соціальну стабільність регіонів. OECD наголошує, що розвиток сталого туризму має супроводжуватися інвестиціями у професійну підготовку персоналу, цифрові навички працівників та підтримку малого і середнього бізнесу (Small and Medium-sized Enterprises, SMEs) [19]. Управлінська складова (Governance) визначає ефективність корпоративного управління туристичних підприємств, прозорість фінансової звітності, управління ризиками, дотримання антикорупційних стандартів та взаємодію зі стейкхолдерами. У сучасних умовах інвестори дедалі більше оцінюють туристичні компанії не лише за фінансовими показниками, а й за якістю ESG-менеджменту, наявністю систем внутрішнього контролю, управління ризиками та відповідністю вимогам Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) і European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Такий підхід сприяє зниженню інвестиційних ризиків та підвищенню довіри міжнародних фінансових інституцій.

Особливого значення ESG набуває у процесі фінансування туристичних підприємств. Банки, інвестиційні фонди та міжнародні фінансові організації дедалі частіше враховують ESG-рейтинги під час прийняття рішень щодо кредитування та інвестування. Наявність ESG-стратегії дозволяє підприємствам отримувати доступ до Green Bonds, Sustainability Bonds, Sustainability-Linked Loans (SLLs) та інших інструментів сталого фінансування. Для підприємств туристичної сфери це означає можливість залучення довгострокового капіталу для модернізації інфраструктури, цифровізації послуг та реалізації екологічних проєктів [19].

Важливою сучасною тенденцією є цифровізація ESG-управління в туризмі. Використання технологій Artificial Intelligence (AI), Big Data, Internet of Things (IoT), геоінформаційних систем (GIS) та цифрових туристичних платформ дає можливість здійснювати моніторинг споживання ресурсів, оптимізувати туристичні потоки, прогнозувати екологічне навантаження на DESTINACIЇ та оцінювати рівень досягнення показників сталого розвитку. Крім того, цифрові інструменти забезпечують більш точне вимірювання ESG-показників, що є необхідною умовою підготовки звітності відповідно до вимог ESRS та міжнародних стандартів сталого фінансування. Сучасна політика Європейського Союзу також орієнтована на формування стійких туристичних DESTINACIЇ шляхом реалізації Transition Pathway for Tourism, що передбачає одночасне впровадження екологічної модернізації, цифрової трансформації, розвитку людського капіталу та підвищення стійкості туристичної екосистеми до кризових явищ. У рамках цієї ініціативи вже сотні організацій взяли на себе добровільні зобов'язання щодо впровадження заходів із зеленої трансформації, цифровізації та ESG-управління.

Отже, ESG сьогодні є не окремою концепцією корпоративної відповідальності, а комплексною моделлю стратегічного розвитку міжнародного туризму. Інтеграція екологічних, соціальних та управлінських принципів сприяє підвищенню конкурентоспроможності туристичних підприємств, зміцненню їхньої фінансової стійкості, розширенню доступу до міжнародного фінансування, підвищенню інвестиційної привабливості та формуванню довгострокових передумов для сталого розвитку туристичної галузі відповідно до сучасних пріоритетів Європейського Союзу та глобальної політики сталого розвитку.

Розвиток ESG-фінансування у туристичному секторі є одним із ключових напрямів трансформації світової індустрії туризму відповідно до принципів сталого розвитку. В умовах глобальної кліматичної кризи, зростання вимог інвесторів до прозорості бізнесу та необхідності досягнення Цілей сталого розвитку ООН (SDGs) фінансові інструменти ESG набувають дедалі більшого значення. Згідно зі спільними **Керівними принципами сталого інвестування в туризм**, розробленими UN Trade and Development (UNCTAD) та UN

Tourism, інвестиції у туристичний сектор повинні забезпечувати не лише економічну ефективність, а й сприяти охороні навколишнього природного середовища, соціальній інклюзії, розвитку місцевих громад і впровадженню ефективного корпоративного управління. Відповідно до міжнародної практики, ESG-фінансування туристичного сектору охоплює широкий спектр фінансових інструментів, серед яких провідне місце займають зелені облігації, облігації сталого розвитку, соціальні облігації, кредити, пов'язані зі сталим розвитком (Sustainability-Linked Loans), зелені банківські кредити, ESG-інвестиційні фонди, фінансування міжнародних фінансових організацій, грантові програми та механізми державно-приватного партнерства. Кожен із цих інструментів має власні особливості, проте всі вони спрямовані на мобілізацію капіталу для реалізації проєктів, що відповідають ESG-критеріям [20].

Одним із найпоширеніших інструментів ESG-фінансування є **зелені облігації (Green Bonds)**. Вони являють собою боргові цінні папери, кошти від розміщення яких використовуються виключно для фінансування проєктів, що мають позитивний екологічний ефект. До таких проєктів належать розвиток відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності будівель, скорочення викидів парникових газів, модернізація транспортної інфраструктури, впровадження циркулярної економіки та ефективне використання природних ресурсів [21].

У туристичній галузі зелені облігації використовуються для фінансування будівництва енергоефективних готелів, реконструкції курортної інфраструктури, встановлення сонячних електростанцій, систем повторного використання води, модернізації систем кондиціонування та освітлення, розвитку екологічного транспорту і створення об'єктів екотуризму. Такі інвестиції сприяють скороченню експлуатаційних витрат підприємств, підвищенню їхньої конкурентоспроможності та формуванню позитивної репутації серед міжнародних інвесторів [22]. За інформацією **International Finance Corporation (IFC)**, програма Green Bond Program функціонує з 2010 року і станом на 2025 рік забезпечила випуск зелених облігацій на суму понад **14,9 млрд дол. США**, що спрямовуються на фінансування кліматично орієнтованих проєктів у країнах, що розвиваються [23].

Наступним важливим інструментом є облігації сталого розвитку (Sustainability Bonds), які поєднують характеристики зелених та соціальних облігацій. На відміну від Green Bonds, кошти від їх розміщення можуть використовуватися як для реалізації екологічних, так і соціальних проєктів. До таких проєктів у туристичній сфері належать розвиток інклюзивної туристичної інфраструктури, підтримка малого підприємництва, збереження культурної спадщини, модернізація історичних пам'яток, розвиток сільського туризму та створення нових робочих місць у регіонах [21]. У міжнародній практиці принципи випуску таких облігацій ґрунтуються на стандартах International Capital Market Association (ICMA), які широко застосовуються міжнародними фінансовими установами [24] (табл. 1).

Одним із найбільш динамічних сегментів сучасного ESG-фінансування є кредити, пов'язані зі сталим розвитком. Особливістю цього інструменту є залежність вартості кредиту від досягнення позичальником визначених ESG-показників. Якщо підприємство успішно виконує встановлені цілі щодо скорочення викидів CO₂, підвищення енергоефективності, зменшення споживання води або покращення корпоративного управління, воно отримує можливість користуватися кредитом за нижчою відсотковою ставкою [25]. Для туристичних підприємств цей інструмент є особливо актуальним, оскільки дозволяє поєднати фінансування модернізації готельної інфраструктури із досягненням конкретних показників сталого розвитку.

Важливим напрямом ESG-фінансування є спеціалізовані зелені банківські кредити, які надаються банками для реалізації екологічних інвестиційних проєктів. Такі кредити використовуються для утеплення готелів, встановлення сучасних систем вентиляції,

автоматизації управління енергоспоживанням, переходу на альтернативні джерела енергії та впровадження систем очищення стічних вод. IFC активно підтримує розвиток зеленого банкінгу, надаючи фінансовим установам технічну допомогу, кредитні лінії та методичні рекомендації щодо створення зелених фінансових продуктів [26].

Таблиця 1. Порівняльна характеристика основних інструментів ESG-фінансування туристичного сектору
Table 1. Comparative characteristics of the main ESG financing instruments in the tourism sector

Інструмент ESG-фінансування	Характеристика	Застосування у туристичному секторі	Основні переваги
Зелені облігації (Green Bonds)	Інструмент для фінансування екологічних проєктів	Енергоефективні готелі, відновлювана енергетика, екологічна інфраструктура	Залучення довгострокового капіталу, зниження екологічного впливу
Облігації сталого розвитку (Sustainability Bonds)	Фінансування одночасно екологічних і соціальних проєктів	Розвиток туристичних дестинацій, збереження культурної спадщини, підтримка громад	Комплексний економічний, соціальний та екологічний ефект
Sustainability-Linked Loans	Кредити, умови яких залежать від досягнення ESG-показників	Модернізація готелів, скорочення викидів, ресурсозбереження	Мотивація бізнесу до впровадження сталих практик
Зелені банківські кредити	Цільове кредитування екологічної модернізації	Енергоефективність, очищення води, управління відходами	Доступність для малого та середнього туристичного бізнесу
ESG-інвестиційні фонди	Інвестиції у компанії з високими ESG-рейтингами	Готельні мережі, туристичні оператори, екологічний туризм	Залучення міжнародного капіталу, підвищення вартості бізнесу
Грантове фінансування	Безповоротна підтримка сталих проєктів	Екотуризм, цифровізація, розвиток місцевих громад	Підтримка інноваційних та соціально значущих проєктів
Державно-приватне партнерство (PPP)	Спільне фінансування держави та приватного сектору	Туристична інфраструктура, природні парки, культурні об'єкти	Реалізація масштабних проєктів і розподіл ризиків

Джерело: побудовано автором на підставі [19,20,21,22]
Source: prepared by the author on the basis of [19,20,21,22]

Суттєве значення для розвитку туристичного сектору мають ESG-інвестиційні фонди, які формують портфелі виключно з компаній, що відповідають критеріям екологічної відповідальності, соціальної орієнтованості та ефективного корпоративного управління. Під час відбору туристичних підприємств інвестори аналізують рівень енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії, систему управління відходами, дотримання трудових прав, прозорість фінансової звітності та антикорупційну політику. Високі ESG-показники істотно підвищують шанси підприємства на залучення міжнародного капіталу.

Визначальну роль у розвитку ESG-фінансування туристичної сфери відіграють міжнародні фінансові організації. Насамперед це IFC, Світовий банк, Європейський інвестиційний банк (EIB) та інші багатосторонні інституції. Їхні програми спрямовані на фінансування будівництва екологічних готелів, модернізацію туристичної інфраструктури, впровадження ресурсозберігаючих технологій і розвиток кліматично стійких туристичних дестинацій. Особливої уваги заслуговує спільна ініціатива UN Tourism та IFC Green Investments for Sustainable Tourism, яка передбачає підготовку туристичних підприємств до залучення зеленого фінансування, навчання представників бізнесу, поширення стандарту EDGE для енергоефективних будівель та створення механізмів фінансування модернізації готельної інфраструктури [22].

Окрему групу інструментів становлять грантові програми міжнародних організацій та механізми державно-приватного партнерства (PPP). Вони використовуються для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів, розвитку природоохоронних територій, збереження культурної спадщини, цифровізації туристичних послуг та підтримки місцевих громад. Згідно з рекомендаціями UNCTAD та UN Tourism, саме поєднання державного фінансування, міжнародної технічної допомоги та приватних інвестицій забезпечує найбільшу ефективність реалізації проєктів сталого туризму [20].

Таким чином, сучасна система ESG-фінансування туристичного сектору включає комплекс взаємодоповнюючих фінансових інструментів: зелені та соціальні облігації, облігації сталого розвитку, кредити, пов'язані зі сталим розвитком, зелені банківські кредити, ESG-інвестиційні фонди, грантове фінансування, механізми державно-приватного партнерства та програми міжнародних фінансових організацій. Їх застосування сприяє залученню довгострокового капіталу, модернізації туристичної інфраструктури, зниженню екологічного навантаження, підвищенню інвестиційної привабливості підприємств і забезпеченню конкурентоспроможності туристичних дестинацій у контексті реалізації глобальної концепції сталого розвитку.

Сучасна концепція сталого розвитку міжнародного туризму формується на основі взаємодії трьох стратегічних підходів: **ESG**, **Цілей сталого розвитку ООН (Sustainable Development Goals, SDGs)** та **Європейського зеленого курсу (European Green Deal, EGD)**. Незважаючи на різну сферу застосування, зазначені концепції мають спільну мету - забезпечення збалансованого економічного розвитку, соціальної справедливості, ефективного корпоративного управління та мінімізації негативного впливу господарської діяльності на навколишнє природне середовище. Саме їх інтеграція формує сучасну модель сталого фінансування та визначає напрями трансформації туристичної галузі в країнах Європейського Союзу й світу. Цілі сталого розвитку (SDGs) були затверджені Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй у 2015 році в межах **Порядку денного сталого розвитку до 2030 року (2030 Agenda for Sustainable Development)**. Вони охоплюють 17 глобальних цілей та 169 завдань, спрямованих на подолання бідності, забезпечення економічного зростання, охорону довкілля, розвиток інновацій, скорочення нерівності та зміцнення міжнародного партнерства. Європейський Союз розглядає SDGs як базову основу формування внутрішньої та зовнішньої політики, інтегруючи їх у галузеві стратегії, фінансові механізми та інвестиційні програми [27].

Особливе місце у реалізації SDGs належить туристичній галузі. В офіційній системі Цілей сталого розвитку туризм прямо згадується у **Цілі 8 «Гідна праця та економічне зростання» (Target 8.9)**, **Цілі 12 «Відповідальне споживання і виробництво» (Target 12.b)** та **Цілі 14 «Збереження морських екосистем» (Target 14.7)**. Зокрема, завдання 8.9 передбачає розроблення та впровадження політики розвитку сталого туризму, який створює робочі місця, підтримує місцеву культуру та сприяє виробництву локальної продукції [28]. Водночас концепція **ESG** виступає практичним механізмом реалізації SDGs на рівні підприємств, фінансових установ та інвестиційних фондів. Якщо SDGs визначають глобальні стратегічні орієнтири, то ESG забезпечує їх імплементацію через конкретні критерії оцінювання діяльності компаній. Наприклад, екологічна складова **ESG (Environmental)** безпосередньо пов'язана із досягненням **SDG 6 (Clean Water and Sanitation)**, **SDG 7 (Affordable and Clean Energy)**, **SDG 12 (Responsible Consumption and Production)**, **SDG 13 (Climate Action)**, **SDG 14 (Life Below Water)** та **SDG 15 (Life on Land)**. Соціальна складова (**Social**) відповідає цілям **SDG 3 (Good Health and Well-being)**, **SDG 5 (Gender Equality)**, **SDG 8 (Decent Work and Economic Growth)** та **SDG 10 (Reduced Inequalities)**, тоді як компонент **Governance** забезпечує реалізацію **SDG 16 (Peace, Justice and Strong Institutions)** і **SDG 17 (Partnerships for the Goals)** програми [27] (рис.1).

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН У СФЕРІ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Рис. 1. Цілі сталого розвитку ООН у сфері міжнародного туризму

Figure 1. UN Sustainable Development Goals in the field of international tourism

Джерело: побудовано автором на підставі [27,28]

Source: prepared by the author on the basis of [27,28]

Логічним продовженням реалізації Цілей сталого розвитку в Європейському Союзі став **European Green Deal (EGD)**, представлений Європейською Комісією у 2019 році як довгострокова стратегія трансформації економіки ЄС. Головною метою Green Deal є досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55 % до 2030 року (порівняно з рівнем 1990 року), прискорення розвитку циркулярної економіки, підвищення енергоефективності, збереження біорізноманіття та стимулювання інновацій. Європейський зелений курс фактично є економічним механізмом реалізації значної частини SDGs у межах політики Європейського Союзу [29].

Європейська Комісія підкреслює, що European Green Deal базується на принципах «зеленої» трансформації економіки, соціальної справедливості та інноваційного розвитку. Для туристичної галузі це означає впровадження низьковуглецевих транспортних рішень, розвиток енергоефективної туристичної інфраструктури, цифровізацію туристичних послуг, використання відновлюваних джерел енергії, скорочення відходів та розвиток моделей Circular Economy. Одним із практичних інструментів реалізації Green Deal у туристичній сфері є Transition Pathway for Tourism, розроблений Європейською Комісією. Документ визначає 27 ключових напрямів трансформації туристичної екосистеми, серед яких декарбонізація, цифровізація, розвиток навичок персоналу, підвищення стійкості туристичних дестинацій, підтримка малого та середнього бізнесу (SMEs) і впровадження ESG-принципів у діяльність підприємств [30]. Реалізація цієї ініціативи спрямована на формування конкурентоспроможного, екологічно відповідального та інклюзивного туристичного сектору Європи.

У фінансовому аспекті взаємозв'язок ESG, SDGs та European Green Deal реалізується через EU Sustainable Finance Framework, який включає EU Taxonomy, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), European Sustainability Reporting Standards (ESRS) та Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Саме ці нормативні інструменти забезпечують спрямування фінансових потоків на проекти, що одночасно відповідають принципам ESG, сприяють досягненню SDGs і реалізують цілі Green Deal. Для туристичної галузі це відкриває доступ до «зелених» інвестицій, сталих кредитів, грантових програм Європейського Союзу та фінансування міжнародних фінансових інституцій. Для міжнародного туризму інтеграція ESG, SDGs та European Green Deal має комплексний характер. Туристичні підприємства отримують можливість підвищувати власну конкурентоспроможність шляхом впровадження екологічно чистих технологій, покращення умов праці, цифровізації бізнес-процесів, розвитку партнерства з місцевими громадами та залучення ESG-інвестицій. Водночас туристичні дестинації формують більш стійкі моделі розвитку, які поєднують економічну ефективність, соціальну відповідальність і збереження природного та культурного капіталу. Такий підхід відповідає сучасній політиці Європейського Союзу щодо формування безпечного, конкурентоспроможного та кліматично нейтрального туристичного простору. Отже, ESG, Цілі сталого розвитку ООН та European Green Deal не є окремими концепціями, а формують взаємодоповнювальну систему стратегічного управління сталим розвитком. SDGs визначають глобальні орієнтири, European Green Deal забезпечує їх реалізацію на рівні політики Європейського Союзу, а ESG виступає практичним інструментом інтеграції принципів сталого розвитку у діяльність підприємств, фінансових установ і туристичних організацій. Саме така синергія створює передумови для довгострокового розвитку міжнародного туризму, підвищення його стійкості до глобальних економічних і геополітичних викликів та забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів.

Ефективне забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму безпосередньо залежить від доступності фінансових ресурсів, здатних підтримати екологічну модернізацію туристичної інфраструктури, цифрову трансформацію, розвиток людського капіталу та підвищення стійкості туристичних дестинацій до глобальних економічних і геополітичних викликів. У сучасних умовах формується багаторівнева система фінансування сталого туризму, яка поєднує державні, міжнародні, приватні та змішані джерела капіталу. Ключову роль у цій системі відіграють механізми Sustainable Finance, що інтегрують принципи Environmental, Social and Governance (ESG) у процес прийняття інвестиційних рішень та забезпечують спрямування фінансових потоків на проекти, які відповідають цілям сталого розвитку [31].

Одним із найбільших фінансових інструментів Європейського Союзу є програма **InvestEU**, що реалізується у 2021–2027 роках. Вона покликана мобілізувати понад **372 млрд євро** державних і приватних інвестицій, з яких щонайменше **30%** спрямовується на досягнення кліматичних цілей ЄС. Для туристичної галузі особливе значення має напрям **Sustainable Infrastructure**, який фінансує розвиток екологічно чистого транспорту, модернізацію туристичної інфраструктури, впровадження енергоефективних технологій, розвиток циркулярної економіки, цифрових сервісів та інноваційних бізнес-моделей. Реалізація проектів здійснюється за участю **European Investment Bank (EIB)**, **European Investment Fund (EIF)**, **European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)** та національних фінансових інституцій [31] (табл. 2).

Таблиця 2. Сучасні міжнародні джерела фінансування сталого розвитку туристичної галузі
Table 2. Modern international sources of financing for sustainable development of the tourism industry

Джерело фінансування	Основні фінансові інструменти	Напрями фінансування туристичної галузі	Очікуваний ефект для сталого туризму
InvestEU (ЄС)	Гарантії, кредити, змішане фінансування (Blended Finance), інвестиційний капітал	Стала туристична інфраструктура, цифровізація, підтримка SMEs, транспортна інфраструктура	Мобілізація понад 372 млрд євро інвестицій у 2021–2027 рр., підтримка «зеленої» та цифрової трансформації економіки ЄС.
European Investment Bank (EIB)	Довгострокові кредити, гарантії, проєктне фінансування	Енергоефективні готелі, транспорт, відновлювана енергетика, Smart Tourism	Зменшення вуглецевого сліду туристичних підприємств, модернізація туристичної інфраструктури.
Horizon Europe	Гранти на дослідження та інновації	AI, Big Data, IoT, Smart Destinations, цифрові туристичні сервіси	Підвищення інноваційності та цифрової конкурентоспроможності туристичного сектору.
LIFE Programme	Гранти	Кліматична адаптація, циркулярна економіка, біорізноманіття, екотуризм	Розвиток екологічно відповідальних туристичних дестинацій та природоохоронних територій.
Green Bonds	Зелені облігації	Будівництво «зелених» готелів, декарбонізація транспорту, RES	Залучення приватного капіталу для екологічних туристичних проєктів.
Sustainability-Linked Loans (SLL)	Кредити, прив'язані до ESG-показників	Підприємства готельного бізнесу, туристичні оператори	Зниження вартості кредитних ресурсів за умови досягнення ESG-KPI.
Public–Private Partnership (PPP)	Державне та приватне співфінансування	Туристичні кластери, транспортна інфраструктура, культурна спадщина	Підвищення інвестиційної привабливості регіонів та розвиток туристичних дестинацій.

Джерело: побудовано автором на підставі [31,32, 33]
Source: prepared by the author on the basis of [31, 32, 33]

Важливим джерелом фінансування інноваційного розвитку туризму є рамкова програма **Horizon Europe**, яка підтримує наукові дослідження, цифровізацію, розвиток технологій штучного інтелекту (**Artificial Intelligence, AI**), Інтернету речей (**Internet of Things, IoT**), великих даних (**Big Data**) та інших цифрових рішень для сталого розвитку. Для туристичної сфери Horizon Europe відкриває можливості фінансування проєктів, спрямованих на розвиток «розумних» туристичних дестинацій (**Smart Tourism Destinations**), декарбонізацію транспортної системи, цифрове управління туристичними потоками, розвиток безпечної мобільності та адаптацію туристичної інфраструктури до кліматичних змін [32].

Окремим напрямом є LIFE Programme, яка є основним фінансовим інструментом Європейського Союзу у сфері охорони довкілля, кліматичної політики та збереження біорізноманіття. Проєкти, що фінансуються за програмою LIFE, спрямовані на розвиток природоохоронних територій, впровадження ресурсоефективних технологій, відновлення екосистем, розвиток циркулярної економіки та адаптацію регіонів до зміни клімату. Для туристичних дестинацій це означає можливість фінансування заходів із відновлення природної спадщини, екологічної модернізації туристичної інфраструктури та розвитку екотуризму [31].

Суттєву роль у фінансуванні сталого туризму відіграє European Investment Bank (EIB), який позиціонує себе як «Кліматичний банк Європейського Союзу». Банк надає довгострокові кредити для розвитку сталої транспортної інфраструктури, енергоефективних готельних комплексів, систем відновлюваної енергетики (Renewable Energy Sources, RES), цифрової інфраструктури та інноваційних туристичних проєктів. У рамках програми

InvestEU фінансування туристичних проєктів здійснюється переважно через механізми гарантій, пільгових кредитів та змішаного фінансування (Blended Finance).

Поряд із міжнародними фінансовими інституціями стрімко зростає значення інструментів сталого фінансування, що функціонують на глобальних фінансових ринках. Насамперед це Green Bonds (зелені облігації), кошти від розміщення яких спрямовуються виключно на реалізацію екологічних проєктів. Для туристичної галузі вони використовуються для будівництва енергоефективних готелів, розвитку електротранспорту, модернізації систем водопостачання, управління відходами та впровадження відновлюваних джерел енергії. Окрім Green Bonds, дедалі ширше застосовуються Sustainability Bonds, що поєднують екологічні та соціальні цілі, а також Sustainability-Linked Bonds (SLB) і Sustainability-Linked Loans (SLL), умови яких залежать від досягнення підприємствами визначених ESG-показників.

В останні роки істотно зростає роль ESG-інвестування, яке передбачає врахування екологічних, соціальних та управлінських критеріїв під час формування інвестиційного портфеля. Для туристичних компаній високі ESG-рейтинги означають нижчу вартість залучення капіталу, кращий доступ до міжнародних кредитних ресурсів, вищу довіру інвесторів та конкурентні переваги на світовому ринку. Саме тому провідні міжнародні готельні мережі, авіакомпанії та туристичні оператори інтегрують ESG-показники у свої корпоративні стратегії та системи нефінансової звітності.

Для розвитку туристичної галузі дедалі більшого значення набувають механізми Public-Private Partnership (PPP), що забезпечують об'єднання державного та приватного капіталу для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів. Використання PPP дозволяє модернізувати транспортну інфраструктуру, реконструювати історико-культурні об'єкти, створювати туристичні кластери, цифрові туристичні платформи та сучасні рекреаційні комплекси без надмірного навантаження на державний бюджет. У країнах Європейського Союзу такі механізми широко застосовуються у межах реалізації регіональної політики та програм згуртованості (Cohesion Policy) [33].

Важливим напрямом розвитку фінансового забезпечення туризму є підтримка малого та середнього підприємництва (Small and Medium-sized Enterprises, SMEs). Саме SMEs становлять переважну більшість суб'єктів туристичної діяльності в Європі, тому програми InvestEU, Horizon Europe та інші інструменти ЄС передбачають спеціальні механізми гарантування кредитів, мікрофінансування, венчурного фінансування та технічної підтримки для таких підприємств. Це сприяє впровадженню інновацій, цифровізації туристичних послуг та підвищенню конкурентоспроможності локального туристичного бізнесу. У сучасних умовах особливого значення набуває фінансування цифрової трансформації туризму. Інвестиції спрямовуються на створення цифрових платформ бронювання, використання штучного інтелекту для прогнозування туристичних потоків, впровадження технологій Big Data, Blockchain, цифрових паспортів туристичних послуг, систем моніторингу вуглецевого сліду та інтелектуального управління туристичними DESTINACIAMI (Smart Tourism). Такі інвестиції забезпечують підвищення ефективності використання ресурсів, зменшення екологічного навантаження та покращення якості туристичних послуг.

Проведений аналіз свідчить, що сучасна система фінансування сталого туризму в Європейському Союзі характеризується переходом від традиційного бюджетного фінансування до комплексної моделі ESG-oriented finance, яка поєднує державні, приватні та міжнародні джерела капіталу. Ключовими фінансовими механізмами виступають InvestEU, Horizon Europe, LIFE Programme, кредити European Investment Bank (EIB), інструменти Green Bonds, Sustainability-Linked Loans (SLL) та моделі Public-Private Partnership (PPP). Така система сприяє мобілізації довгострокових інвестицій у проєкти, що відповідають принципам European Green Deal, забезпечують досягнення Цілей сталого розвитку ООН (SDGs) та інтегрують ESG-критерії у діяльність туристичних підприємств (табл. 3).

Дані табл. 3 свідчать, що у 2021–2025 роках Європейський Союз сформував комплексну систему фінансової підтримки сталої трансформації економіки, у якій туристична галузь є одним із пріоритетних секторів.

Таблиця 3. Фінансові програми Європейського Союзу та їхній внесок у забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму (2021–2025 рр.)

Table 3. European Union financial programs and their contribution to ensuring the sustainable development of international tourism (2021–2025)

Програма / фінансовий інструмент	Загальний обсяг фінансування	Напрями підтримки туристичної галузі	Потенційний внесок у сталий міжнародний туризм
InvestEU	понад 372 млрд євро мобілізованих інвестицій; бюджетна гарантія ЄС – 26,2 млрд євро	Стала інфраструктура, цифровізація, підтримка SMEs, транспорт, циркулярна економіка	Модернізація туристичної інфраструктури, розвиток Smart Tourism, підвищення енергоефективності та кліматичної стійкості
Horizon Europe	95,5 млрд євро	Наукові дослідження, AI, Big Data, Smart Destinations, цифрові туристичні сервіси	Розвиток інноваційних технологій у туризмі, цифровізація управління туристичними потоками, підтримка зелених інновацій
LIFE Programme	5,43 млрд євро	Біорізноманіття, циркулярна економіка, адаптація до зміни клімату, чиста енергія	Розвиток екотуризму, охорона природної спадщини, фінансування природоохоронних туристичних територій
European Investment Bank (EIB)	Понад 50 % щорічного фінансування спрямовується на кліматичні та екологічні проекти; стратегічна мета – 1 трлн євро «зелених» інвестицій до 2030 р.	Кредити для сталої транспортної, енергетичної та туристичної інфраструктури	Фінансування енергоефективних готелів, сталої мобільності, відновлюваної енергетики та туристичної інфраструктури
Green Bonds	Ринок постійно зростає; інструмент активно використовується країнами ЄС та міжнародними фінансовими інституціями	Будівництво «зелених» готелів, декарбонізація транспорту, енергоефективність	Зменшення вуглецевого сліду туристичної індустрії та залучення приватного капіталу до екологічних проектів
Sustainability-Linked Loans (SLL)	Обсяги визначаються банками та фінансовими установами залежно від ESG-KPI	ESG-модернізація туристичних підприємств	Зниження вартості кредитних ресурсів за умови досягнення екологічних та соціальних показників, стимулювання ESG-трансформації туристичного бізнесу

Джерело: побудовано автором на підставі [31, 32, 33]

Source: prepared by the author on the basis of [31, 32, 33]

Наймасштабнішим інструментом виступає InvestEU, який має мобілізувати понад 372 млрд євро інвестицій упродовж 2021–2027 років, причому не менше 30 % цих інвестицій спрямовується на досягнення кліматичних цілей ЄС [31]. Другим за значенням інструментом є Horizon Europe із бюджетом 95,5 млрд євро, що забезпечує фінансування досліджень та інновацій, включаючи цифровізацію туристичних послуг, розвиток технологій штучного інтелекту, Smart Tourism та екологічних інновацій [32]. Важливу роль також відіграє LIFE Programme, бюджет якої становить 5,43 млрд євро на 2021–2027 роки. Програма фінансує проекти з охорони довкілля, збереження біорізноманіття, розвитку циркулярної економіки та адаптації до зміни клімату, що безпосередньо впливає на розвиток екологічно відповідального туризму. Окреме місце займає European Investment Bank, який виконує функцію «Кліматичного банку ЄС». Банк спрямовує понад половину свого фінансування на кліматичні та екологічні проекти і підтримує реалізацію цілі щодо мобілізації 1 трлн євро «зелених» інвестицій до 2030 року [31]. Це створює додаткові

можливості для фінансування модернізації туристичної інфраструктури, розвитку сталої мобільності та впровадження енергоефективних технологій. Таким чином, сучасна система фінансування сталого міжнародного туризму характеризується високим рівнем диверсифікації джерел капіталу та широким використанням інноваційних фінансових інструментів. Поєднання програм InvestEU, Horizon Europe, фінансування EIB, механізмів Green Bonds, Sustainability-Linked Loans, PPP, а також ESG-інвестування формує комплексну фінансову екосистему, здатну забезпечити довгострокову стійкість туристичної галузі, прискорити її екологічну та цифрову трансформацію й підвищити конкурентоспроможність у контексті реалізації European Green Deal та Цілей сталого розвитку ООН (SDGs).

Обговорення (Discussion). Отримані результати дослідження підтверджують, що ESG-фінансування поступово трансформується з додаткового інструменту корпоративної відповідальності у стратегічний механізм забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму. Проведений аналіз міжнародних нормативних документів, сучасних наукових публікацій та практики застосування ESG-інструментів засвідчив, що інтеграція екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у процес фінансування сприяє підвищенню інвестиційної привабливості туристичних підприємств, забезпечує ефективніше управління ризиками та стимулює реалізацію екологічно орієнтованих інвестиційних проєктів. Отримані висновки узгоджуються з результатами сучасних досліджень, зокрема, роботи Chen та співавторів (2025), Zeng, Chau та Waqas (2023), Fu, Huang та Ahmed (2024) доводять існування статистично значущого позитивного зв'язку між розвитком зеленого фінансування, впровадженням ESG-підходів і підвищенням рівня сталого розвитку туристичної галузі. Аналогічні тенденції простежуються й у міжнародних офіційних документах UN Tourism, Європейської Комісії, OECD та Організації Об'єднаних Націй, у яких ESG-фінансування визначається як один із ключових механізмів реалізації Цілей сталого розвитку та досягнення кліматичної нейтральності туристичного сектору.

Порівняння результатів наукових досліджень свідчить, що більшість авторів концентрують увагу насамперед на екологічній складовій ESG. Найбільш дослідженими залишаються питання розвитку зеленого фінансування, скорочення викидів парникових газів, використання відновлюваних джерел енергії та впровадження ресурсоефективних технологій у туристичній діяльності. Водночас соціальні аспекти ESG, зокрема забезпечення гідних умов праці, розвиток людського капіталу, підтримка місцевих громад, а також питання корпоративного управління, прозорості та управління нефінансовими ризиками висвітлюються значно рідше. Це свідчить про необхідність комплексного дослідження всіх трьох складових ESG у контексті функціонування міжнародного туристичного бізнесу.

Проведений аналіз міжнародної нормативної бази також засвідчив посилення ролі державного та наднаціонального регулювання ESG-фінансування. Таксономія Європейського Союзу, Директива Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), стандарти IFRS Sustainability Disclosure Standards, рекомендації UN Tourism щодо ESG-звітності туристичних підприємств формують єдині вимоги до прозорості діяльності компаній та створюють передумови для розширення доступу до міжнародного інвестиційного капіталу. Водночас швидке оновлення міжнародних стандартів та їх поступове впровадження у різних країнах створюють додаткові виклики для туристичних підприємств, насамперед щодо адаптації систем корпоративного управління, збору нефінансової інформації та підготовки якісної ESG-звітності. За результатами дослідження запропоновано модель, яка відображає логіку впливу ESG-фінансування на забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму (рис. 2).

МОДЕЛЬ ВПЛИВУ ESG-ФІНАНСУВАННЯ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Рис. 2. Модель впливу ESG-фінансування на сталий розвиток міжнародного туризму

Figure 2. Model of the impact of ESG financing on the sustainable development of international tourism

Джерело: побудовано автором

Source: prepared by the author

Вихідною передумовою є міжнародне нормативне середовище, яке формується документами ООН, UN Tourism, Європейського Союзу та міжнародними стандартами нефінансової звітності. Саме вони визначають вимоги до прозорості діяльності туристичних підприємств і створюють умови для розвитку сталого фінансування. Другий рівень моделі представлений інструментами ESG-фінансування, до яких належать зелені облігації, ESG-інвестиції, сталі кредити та механізми змішаного фінансування. Використання цих фінансових інструментів забезпечує ресурсну основу для реалізації екологічних, соціальних та управлінських заходів у туристичному секторі. На третьому рівні здійснюється практична реалізація ESG-принципів за трьома складовими: екологічною (Environmental), соціальною (Social) та управлінською (Governance) (табл. 4).

Їх комплексне впровадження сприяє скороченню негативного впливу туризму на довкілля, підвищенню соціальної відповідальності підприємств та вдосконаленню корпоративного управління. Кінцевим результатом функціонування моделі є зростання інвестиційної привабливості туристичних підприємств, підвищення їх конкурентоспроможності, розширення доступу до міжнародних джерел фінансування, покращення репутації та забезпечення довгострокового сталого розвитку міжнародного туризму відповідно до Цілей сталого розвитку ООН.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розроблення методичних підходів до оцінювання ефективності ESG-фінансування

туристичних підприємств, формування системи інтегральних показників оцінювання рівня сталого розвитку туристичних дестинацій, удосконалення моделей управління кліматичними ризиками у туристичній галузі та дослідження впливу цифрових технологій (Artificial Intelligence (AI), Big Data, Internet of Things (IoT), Blockchain) на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Таблиця 4. Характеристика складових моделі впливу ESG-фінансування на забезпечення сталого розвитку міжнародного туризму

Table 4. Characteristics of the components of the model of the impact of ESG financing on ensuring the sustainable development of international tourism

Складова моделі	Основні елементи	Очікуваний результат для туристичної галузі	Ключові показники оцінювання
Міжнародне нормативне середовище	Цілі сталого розвитку ООН (SDGs), Паризька кліматична угода, ESG Framework for Tourism Businesses (UN Tourism), CSRD, IFRS S1/S2	Формування єдиних вимог до сталого фінансування та ESG-звітності	Рівень відповідності міжнародним стандартам; кількість впроваджених ESG-вимог
Інструменти ESG-фінансування	Зелені облігації, сталі кредити, ESG-фонди, ESG-інвестиції, механізми змішаного фінансування (Blended Finance), грантові програми	Розширення доступу до фінансових ресурсів для реалізації сталих туристичних проєктів	Обсяг залучених ESG-інвестицій; кількість профінансованих проєктів; частка зелених фінансових інструментів
Екологічна складова (Environmental)	Декарбонізація, енергоефективність, використання відновлюваних джерел енергії, управління відходами, раціональне використання природних ресурсів	Зменшення негативного впливу туризму на довкілля та підвищення екологічної стійкості	Викиди CO ₂ ; енергоспоживання; частка ВДЕ; обсяг перероблених відходів; споживання водних ресурсів
Соціальна складова (Social)	Захист прав працівників, розвиток людського капіталу, підтримка місцевих громад, інклюзивність туристичних послуг, безпека туристів	Підвищення соціальної відповідальності та якості туристичних послуг	Рівень зайнятості; кількість навчальних програм; індекс задоволеності працівників і туристів; соціальні інвестиції
Управлінська складова (Governance)	ESG-звітність, корпоративне управління, управління ризиками, антикорупційна політика, взаємодія зі стейкхолдерами	Підвищення прозорості діяльності та довіри інвесторів	Наявність ESG-звіту; рейтинг корпоративного управління; рівень прозорості; оцінка ESG-ризиків
Ключові процеси	Оцінювання ESG-ризиків, відбір проєктів, фінансування, реалізація ESG-заходів, моніторинг результатів, повторне фінансування	Забезпечення безперервного циклу реалізації ESG-стратегії	Частка успішно реалізованих проєктів; досягнення ESG-KPI; рівень виконання цілей
Результати впровадження ESG-фінансування	Зростання інвестиційної привабливості, підвищення конкурентоспроможності, покращення репутації, розвиток екологічного туризму, досягнення ЦСР	Довгостроковий сталий розвиток міжнародного туризму та підвищення його економічної, соціальної й екологічної ефективності	Туристичні надходження; обсяг інвестицій; ESG-рейтинг підприємств; індекс сталого розвитку; міжнародна конкурентоспроможність

Джерело: побудовано автором на підставі [19–22, 31–33]
Source: prepared by the author on the basis of [19–22, 31–33]

Перспективним напрямом також є порівняльний аналіз моделей ESG-фінансування у країнах Європейського Союзу, Азійсько-Тихоокеанського регіону та Північної Америки, а також адаптація найкращих міжнародних практик до умов післявоєнного відновлення туристичної галузі України. Особливої уваги потребують дослідження щодо інтеграції принципів European Green Deal, EU Taxonomy, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), European Sustainability Reporting Standards (ESRS) та інших інструментів європейської політики сталого фінансування у систему управління підприємствами туристичної сфери.

Висновки (Conclusions). Проведене дослідження підтвердило, що сучасний міжнародний туризм перебуває на етапі глибокої структурної трансформації, зумовленої комплексним впливом економічних, екологічних, технологічних і геополітичних факторів. Посилення глобальної нестабільності, зміна структури туристичного попиту, цифровізація економіки, кліматичні виклики та зростання вимог інвесторів до корпоративної відповідальності формують нову модель розвитку туристичної галузі, в якій ключове значення набувають принципи сталого розвитку та ESG-фінансування.

Встановлено, що концепція Environmental, Social and Governance (ESG) є одним із найбільш ефективних механізмів інтеграції екологічних, соціальних та управлінських принципів у систему стратегічного розвитку туристичних підприємств. Використання ESG-критеріїв сприяє підвищенню інвестиційної привабливості туристичного бізнесу, покращенню доступу до міжнародних фінансових ресурсів, зміцненню конкурентоспроможності підприємств і підвищенню стійкості туристичних дестинацій до глобальних ризиків.

Доведено, що сучасна політика Європейського Союзу забезпечує комплексну підтримку сталого розвитку туризму шляхом поєднання принципів ESG, Цілей сталого розвитку ООН (SDGs) та European Green Deal. Важливими фінансовими механізмами реалізації зазначених підходів виступають програми InvestEU, Horizon Europe, LIFE Programme, кредити European Investment Bank (EIB), інструменти Green Bonds, Sustainability-Linked Loans (SLL) та моделі Public–Private Partnership (PPP). Використання цих інструментів забезпечує фінансування цифрової трансформації, екологічної модернізації туристичної інфраструктури, розвитку циркулярної економіки та впровадження інноваційних технологій у туристичній сфері. Результати дослідження свідчать, що ефективність ESG-фінансування значною мірою залежить від рівня інтеграції міжнародних стандартів сталого фінансування, розвитку системи ESG-звітності, удосконалення нормативно-правової бази та активізації співпраці між державою, міжнародними фінансовими організаціями й приватним бізнесом.

Список літератури

1. International tourism up 2% in Q1 2026 amid growing uncertainty. <https://www.untourism.int/>
2. Chen S., Paramaiah C., Kumar P., Khan S., Haomu Q. Toward Sustainable Tourism: Insights from Green Financing and Renewable Energy. *Energy Strategy Reviews*. 2025 (57). <https://doi.org/10.1016/j.esr.2024.101618>
3. Zeng H., Chau K. Y., Waqas M. Does Green Finance and Renewable Energy Promote Tourism for Sustainable Development: Empirical Evidence from China. *Renewable Energy*. 2023. Vol. 207. Pages 660-671. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2023.03.032>
4. Fu M., Huang S., Ahmed S. Assessing the Impact of Green Finance on Sustainable Tourism Development in China. *Heliyon*. 2024. Vol.10, Issue 10. e31099. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31099>
5. Legendre T. S., Ding A., Back K.-J. A Bibliometric Analysis of the Hospitality and Tourism Environmental, Social, and Governance (ESG) Literature. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 2024. Vol. 58. Pages 309-321. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2024.01.003>
6. Sreenu N. The Influence of Green Financing on Renewable Energy Progress in India's Tourism Sector. *Current Issues in Tourism*. 2024. Pages 1941-1946. <https://doi.org/10.1080/13683500.2024.2351147>
7. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). 3 JULY 2026. https://finance.ec.europa.eu/financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en
8. Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations (UN). <https://sdgs.un.org/2030agenda>
9. ESG Framework for Tourism Businesses. UN Tourism. (2024–2025). <https://www.unwto.org/esg-framework-tourism-businesses>

10. EU Taxonomy for Sustainable Activities. *European Commission*. 2020. https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en
11. Opinion of the European Economic and Social Committee on the proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the transparency and integrity of Environmental, Social and Governance (ESG) rating activities (COM(2023) 314 final – 2023/0177 (COD)). <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/883/oj/eng>
12. Technical Application of Business Standards for Sustainable Tourism. *United Nations Economic Commission for Europe (UNECE)*. 2024. <https://unece.org/trade/documents/2024/04/white-paper-technical-application-business-standards-sustainable-tourism>
13. G20 Rome Guidelines for the Future of Tourism. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). 2021. https://www.oecd.org/en/publications/g20-rome-guidelines-for-the-future-of-tourism_d11080db-en.html
14. International Sustainability Standards Board (ISSB). <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/issb>
15. IFRS S1 «General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information». <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/>
16. Commission takes stock of progress towards a green and digital tourism. <https://ec.europa.eu/newsroom/growth/items/818784/en>
17. OECD Tourism Trends and Policies 2024. 8 July 2024. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-tourism-trends-and-policies-2024_80885d8b-en.html
18. Sustainability in Tourism: The Role of EMAS and Latest Developments. 16 September 2024. https://green-forum.ec.europa.eu/news/sustainability-tourism-role-emas-and-latest-developments-2024-09-16_en
19. Creating economic prosperity through inclusive and sustainable tourism: G7/OECD policy priorities paper. OECD Tourism Papers, 2024/01, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/f0a49ca9-en>
20. Guiding principles for sustainable investment in tourism. *UN Trade and Development (UNCTAD)*. <https://www.e-unwto.org/doi/10.18111/9789284425389>
21. Green Bonds. Driving Sustainable Impact. IFC. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/green-bonds-8th-eap>
22. Green Investments for Sustainable Tourism. *UNWTO*. <https://www.untourism.int/green-investments-for-sustainable-tourism>
23. FY 2025: Green and Social Bond Impact Report. <https://www.ifc.org/en/about/funding-and-investor-relations/green-bonds>
24. IFC, ICMA, UNGC, UNEP FI, and ADB Announce Coalition to Support the Blue Economy. June 28, 2022. <https://www.ifc.org/en/pressroom/2022/ifc-icma-ungc-unep-fi-and-adb-announce-coalition-to-support-the-blue-economy>
25. FOCUS AREA. Sustainable Finance in Infrastructure. IFC. <https://www.ifc.org/en/what-we-do/sector-expertise/infrastructure/sustainable-finance-in-infrastructure>
26. Green Finance. IFC. https://www.oecd.org/en/publications/green-finance-and-investment_24090344.html
27. Sustainable Development Goals. *European Commission*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals_en
28. IAEG-SDGs. Task Team on Sustainable Tourism. *UNSD*. <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/task-team-sustainable-tourism/>
29. European Green Deal. *European Commission*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
30. Draft council conclusions on «Building a sustainable and competitive tourism for the future». Council of the European Union. Brussels, 28 May 2026. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9075-2026-INIT/en/pdf>
31. Invest EU, LIFE Programme та European Investment Bank. EU funding programmes. *European Commission*. https://commission.europa.eu/funding-and-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/investeu_en
32. Driving Urban Transitions to a sustainable future (DUT) Co-Funded Partnership. https://cordis.europa.eu/programme/id/HORIZON_HORIZON-CL5-2025-06-D2-07
33. Public-Private Partnership (PPP). <https://www.unesco.org/en/dtc-finance-toolkit-factsheets/public-private-partnerships>

Стаття надійшла до редакції 07.05.2026

Статтю рекомендовано до друку 11.09.2026

Стаття надійшла після рецензування 20.08.2026

Статтю опубліковано 05.10.2026

Декларація про використання штучного інтелекту

Під час підготовки цього рукопису використовувалися інструменти штучного інтелекту (ШІ) для пошуку й виявлення статистичних даних і відповідної інформації, а також для мовного редагування, виправлення граматичних помилок і стилістичного вдосконалення тексту.

Автори критично переглянули та перевірили матеріали й зміни, отримані за допомогою інструментів ШІ. Автори несуть повну відповідальність за зміст рукопису, зокрема за точність даних, аналіз, інтерпретацію результатів, наукові висновки та остаточну версію статті.

Khudaverdiyeva Viktoriya

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Tourism State biotechnological university (SBTU),
Str. Alchevskih, 44, Kharkiv, 61022, Ukraine
e-mail: wiki75807@gmail.com
ORCID ID: [0000-0002-0100-5079](https://orcid.org/0000-0002-0100-5079)

ESG-financing as a tool for ensuring the sustainable development of international tourism: current trends and prospects

Abstract. The modern development of international tourism takes place in conditions of increasing global environmental, social and economic challenges, which necessitates the implementation of new approaches to financing tourism activities. One of the most promising tools for ensuring the sustainable development of the industry is ESG-financing, which involves taking into account environmental, social and governance criteria when making investment decisions. The use of ESG-approaches contributes to increasing the competitiveness of tourism enterprises, attracting responsible investments and achieving the UN Sustainable Development Goals.

Problem statement. Despite the active spread of the ESG concept in the global economy, the issues of its practical application in the field of international tourism remain insufficiently researched. Determining the role of ESG-financing as a mechanism for ensuring environmental sustainability, social responsibility and long-term economic efficiency of the tourism industry is of particular relevance.

Unresolved aspects of the problem. Further research is required on the specifics of integrating ESG principles into the financial activities of tourism enterprises, assessing the effectiveness of using green financial instruments, and adapting international ESG standards to the conditions of the tourism industry in different countries.

Purpose of the article. The purpose of the article is to study current trends in the development of ESG financing in international tourism, analyze the international regulatory framework and scientific approaches to the use of ESG instruments, and determine the prospects for their application to ensure the sustainable development of the tourism sector.

Presentation of the main material. The main financial instruments are studied, in particular, green bonds, sustainable loans, ESG investments, and non-financial reporting mechanisms. The main trends in the development of ESG financing, its impact on the greening of tourism infrastructure, increasing the investment attractiveness of enterprises, and the implementation of international standards of sustainable development are identified.

Conclusions. The results of the study confirm that ESG financing is one of the key tools for ensuring the sustainable development of international tourism, contributing to increasing environmental responsibility, social efficiency and transparency of corporate governance of tourism enterprises. The practical significance of the study lies in the possibility of using the obtained results when developing strategies for the sustainable development of tourism enterprises, improving state policy in the field of tourism and forming mechanisms for attracting ESG investments.

Keywords: international tourism; financial instruments; ESG investments; environmental responsibility, sustainable development; investment decisions.

JEL Classification: L83, Q56, G23, O44

For citation: Khudaverdiyeva Viktoriya. ESG-financing as a tool for ensuring the sustainable development of international tourism: current trends and prospects. Financial and Credit Systems: Prospects for Development. №3(22)2026. P. 135-156. <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2026-3-09> [in Ukrainian]

References

1. UN Tourism. (2026). *International tourism up 2% in Q1 2026 amid growing uncertainty*. Retrieved from: <https://www.untourism.int/>
2. Chen, S., Paramaiah, C., Kumar, P., Khan, S., & Haomu, Q. (2025). Toward sustainable tourism: Insights from green financing and renewable energy. *Energy Strategy Reviews*, 57. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.esr.2024.101618>
3. Zeng, H., Chau, K. Y., & Waqas, M. (2023). Does green finance and renewable energy promote tourism for sustainable development: Empirical evidence from China. *Renewable Energy*, 207, 660–671. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.renene.2023.03.032>
4. Fu, M., Huang, S., & Ahmed, S. (2024). Assessing the impact of green finance on sustainable tourism development in China. *Heliyon*, 10(10), Article e31099. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31099>
5. Legendre, T. S., Ding, A., & Back, K.-J. (2024). A bibliometric analysis of the hospitality and tourism environmental, social, and governance (ESG) literature. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 58, 309–321. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2024.01.003>
6. Sreenu, N. (2024). The influence of green financing on renewable energy progress in India's tourism sector. *Current Issues in Tourism*, 1941–1946. DOI: <https://doi.org/10.1080/13683500.2024.2351147>
7. European Commission. (2026, July 3). *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)*. Retrieved from: https://finance.ec.europa.eu/financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en

8. United Nations. (n.d.). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. Retrieved from: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
9. UN Tourism. (2024–2025). *ESG framework for tourism businesses*. Retrieved from: <https://www.unwto.org/esg-framework-tourism-businesses>
10. European Commission. (2020). *EU taxonomy for sustainable activities*. Retrieved from: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en
11. European Economic and Social Committee. (2024). *Opinion of the European Economic and Social Committee on the proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the transparency and integrity of Environmental, Social and Governance (ESG) rating activities (COM(2023) 314 final – 2023/0177 (COD))*. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/883/oj/eng>
12. United Nations Economic Commission for Europe. (2024). *Technical application of business standards for sustainable tourism*. Retrieved from: <https://unece.org/trade/documents/2024/04/white-paper-technical-application-business-standards-sustainable-tourism>
13. OECD. (2021). *G20 Rome guidelines for the future of tourism*. OECD Publishing. Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/g20-rome-guidelines-for-the-future-of-tourism_d11080db-en.html
14. IAS Plus. (n.d.). *International Sustainability Standards Board (ISSB)*. Retrieved from: <https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/issb>
15. IFRS Foundation. (n.d.). *IFRS S1 "General requirements for disclosure of sustainability-related financial information"*. Retrieved from: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/>
16. European Commission. (n.d.). *Commission takes stock of progress towards a green and digital tourism*. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/newsroom/growth/items/818784/en>
17. OECD. (2024, July 8). *OECD tourism trends and policies 2024*. OECD Publishing. Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-tourism-trends-and-policies-2024_80885d8b-en.html
18. European Commission. (2024, September 16). *Sustainability in tourism: The role of EMAS and latest developments*. Retrieved from: https://green-forum.ec.europa.eu/news/sustainability-tourism-role-emas-and-latest-developments-2024-09-16_en
19. OECD. (2024). *Creating economic prosperity through inclusive and sustainable tourism: G7/OECD policy priorities paper (OECD Tourism Papers, 2024/01)*. OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/f0a49ca9-en>
20. UNCTAD & UN Tourism. (n.d.). *Guiding principles for sustainable investment in tourism*. DOI: <https://doi.org/10.18111/9789284425389>
21. European Environment Agency. (n.d.). *Green bonds. Driving sustainable impact*. Retrieved from: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/green-bonds-8th-eap>
22. UN Tourism. (n.d.). *Green investments for sustainable tourism*. Retrieved from: <https://www.untourism.int/green-investments-for-sustainable-tourism>
23. International Finance Corporation. (2025). *FY 2025: Green and social bond impact report*. Retrieved from: <https://www.ifc.org/en/about/funding-and-investor-relations/green-bonds>
24. International Finance Corporation. (2022, June 28). *IFC, ICMA, UNGC, UNEP FI, and ADB announce coalition to support the blue economy*. Retrieved from: <https://www.ifc.org/en/pressroom/2022/ifc-icma-ungc-unep-fi-and-adb-announce-coalition-to-support-the-blue-economy>
25. International Finance Corporation. (n.d.). *Focus area: Sustainable finance in infrastructure*. Retrieved from: <https://www.ifc.org/en/what-we-do/sector-expertise/infrastructure/sustainable-finance-in-infrastructure>
26. OECD. (n.d.). *Green finance and investment*. Retrieved from: https://www.oecd.org/en/publications/green-finance-and-investment_24090344.html
27. European Commission. (n.d.). *Sustainable development goals*. Retrieved from: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals_en
28. United Nations Statistics Division. (n.d.). *IAEG-SDGs: Task team on sustainable tourism*. Retrieved from: <https://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/task-team-sustainable-tourism/>
29. European Commission. (n.d.). *European green deal*. Retrieved from: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
30. Council of the European Union. (2026, May 28). *Draft council conclusions on "Building a sustainable and competitive tourism for the future"*. Retrieved from: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9075-2026-INIT/en/pdf>
31. European Commission. (n.d.). *InvestEU, LIFE programme and European Investment Bank: EU funding programmes*. Retrieved from: https://commission.europa.eu/funding-and-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/investeu_en
32. European Commission. (n.d.). *Driving Urban Transitions to a sustainable future (DUT) co-funded partnership*. CORDIS. Retrieved from: https://cordis.europa.eu/programme/id/HORIZON_HORIZON-CL5-2025-06-D2-07
33. UNESCO. (n.d.). *Public-private partnership (PPP)*. Retrieved from: <https://www.unesco.org/en/dtc-finance-toolkit-factsheets/public-private-partnerships>

Received: 07.05.2026

Accepted: 11.09.2026

Received after review: 20.08.2026

Published: 05.10.2026

Declaration on the use of artificial intelligence

Artificial intelligence (AI) tools were used during the preparation of this manuscript to assist with the search and identification of statistical data and relevant information, as well as for language editing, grammar correction, and stylistic refinement.

The authors critically reviewed and verified the materials and revisions generated with the assistance of AI tools. The authors remain fully responsible for the content of the manuscript, including the accuracy of the data, analysis, interpretation of results, scientific conclusions, and final version of the article.